

Хто встав раніш, сьпівай про волю,
Щоб затрусила ся радіюча брехня!

Замість передмови.

Після упадку революції 1905 року, переховуючись від царату у Львові, згрижений невдалим повстанем, я передумував причини тої невдачі. Лежала зона в головах народу (робітництва і селянства), котрий не попер нас, котрий не зрозумів нас, а, навпаки, дозволив своїм синам, вбраним в салдацькі мундури, нас рострілювати і зарізати велике діло визволю.

Царат і православна церква — се ті дві затулки, котрими були залуджені очі народа. Тоді у мене зродив ся в голові плян написати цілу серію популярних книжок, щоб, перечитавши їх, навіть ледвовміючий читати, виробив собі відповідний погляд на сьвіт, жите та політику.

Зараз приступити до писаня я не міг, бо сам чув в собі до того мало науки. Взяв ся до читаня і готував матеріял. Але в 1906 році в маю я знов мусів стати в активні ряди революції. Вернув на Наддніпрянщину, де готував з товаришами збройне повстанє ціле те літо. Поліція викрила нашу криївку коло могили Шевченка, і я знов лишив Україну. Через Москівщину, Петербург, Фінляндію, Шведщину і Німеччину вернув до Львова і тут, записавшись на львівськїм університеті звичайним слухачем, почав писати се „Послїдне хожденіє Бога по-